

HV 7: Symfonie, symfonický orchestr

Symfonie

- Symfonie má zpravidla 4 části, kterým říkáme VĚTY
- Vyskytují se však i symfonie, které mají věty pouze 3
 - 1. věta - rychlá, energická, většinou v sonátové formě"
 - 2. věta - pomalá, zamyšlená, většinou v tzv. variační formě"
 - 3. věta - střední, taneční, většinou v písňové formě"
 - 4. věta - rychlá, jásavá, většinou v rondové formě"
- Symfonie je určena k provedení symfonickým orchestrem
- „Sonáta napsaná pro symfonický orchestr = symfonie“

Symfonický orchestr

- Téměř 100 instrumentalistů (hudebníků)
- Symfonický orchestr = filharmonický = filharmonie
- Jednotlivé **sekce** nástrojů bývají zastoupeny vždy větším počtem hráčů
- Obsazení orchestru se obvykle uvádí v ustálené posloupnosti, odpovídající pořadí hlasů v partituru *

Nástrojové sekce symfonického orchestru

- **Dechové dřevěné nástroje:** flétny a pikola, hoboje a anglický roh, klarinety, fagoty a kontrafagot
- **Dechové žesťové nástroje:** horny (corny), trubky, pozouny, tuba
- **Bicí:** kotle, basový buben, malý buben, činely, triangl...
- **Harfy**
- **Smyčce:** první housle, druhé housle, violy, violoncella, kontrabasy
- Podle potřeb konkrétní partitury mohou k těmto nástrojům přistupovat i další, např. **drnkací** nebo **klávesové:** klavír, cembalo, varhany, celesta, xylofon... jazzové (saxofon) atd.

Vznik symfonie

- *S podobným názvem synfonia se setkáváme již v 17. století. Šlo spíše o přede hry k operám nebo kratší kompozice pro orchestr. Sinfonia - zhruba 5 minut. Tempové rozložení rychle - pomalu - rychle. Postupně došlo k rozdělení jednotlivých úseků rychle - pomalu - rychle a díky tomu také k jejich rozšíření co se týče rozsahu. V tomto smyslu je velmi významným autorem Jan Václav Stamic.*
- předchůdce symfonie – **synfonia**
- původně 3 části - rychle - pomalu – rychle
- představitel: Jan Václav Stamic
- postupem času přibývá další věta (taneční)

Interpreti a autoři symfonií

- Z hlediska četnosti patří symfonie k jedné z nejrozšířenějších forem a je trvalou součástí repertoárů všech symfonických orchestrů
- Mezi ty nejvýznamnější autory patří velcí představitelé klasicismu tedy **J. Haydn, W. A. Mozart a L. van Beethoven**. Z pozdějších stojí zcela jistě za zmínku **F. Schubert, J. Brahms, S. Prokofjev** ad. Z autorů působících nebo jinak spojených s českou kulturou vyniká zejména **A. Dvořák, G. Mahler, B. Martinů**

Nejvýznamnější symfonie

- skladby Haydnovy, Mozartovy, Beethovenovy, Dvořákovy a pak symfonie Brucknerovy, Brahmsovy a Mahlerovy
- **W. A. Mozart: Symfonie C dur „Jupiterská“**
- **L. van Beethoven: 3. Eroica, 5. Osudová, 7. a 9. („Óda na radost“)**
- **A. Dvořák: Symfonie č. 7 – 9**
- Beethovenova „Devátá“ a Dvořákova „Novosvětská“ jsou vůbec nejhranějšími symfoniemi na světě